

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 6Co/17/2021
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8120202743
Dátum vydania rozhodnutia: 17. 05. 2022
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Andrej Radomský
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2022:8120202743.3

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Andreja Radomského a členov senátu JUDr. Viery Zolákovej a JUDr. Milana Majerníka, v spore žalobcu: T. R. X., B. XX.XX.XXXX, X. S. XXX/XX, XXX XX L. - U., právne zastúpeného Mgr. Marošom Ježíkom, advokátom, so sídlom Okružná 871/65, 064 01 Stará Ľubovňa, IČO: 37877291, proti žalovanému: Prešovský samosprávny kraj, so sídlom Námestie mieru 5043/2, 080 01 Prešov, IČO: 37870475, o zaplatenie náhrady za obmedzenie vlastníckeho práva, o odvolaní žalobcu proti rozsudku Okresného súdu Prešov, č. k. 16C/15/2020-230 zo 17. júna 2021 takto

rozhodol:

I. Potvrďuje rozsudok.

II. Stranám sporu nárok na náhradu trov odvolacieho konania nepriznáva.

odôvodnenie:

1. Žalobou doručenou Okresnému súdu Prešov 26. februára 2020 sa pôvodne dvaja žalobcovia (T. H. X. a T. R. X.) domáhali od žalovaného zaplatenia náhrady za obmedzenie vlastníckeho práva. Žalobcovia žalobu odôvodnili tým, že sú podielovými spoluvlastníkmi nehnuteľností, a to pozemkov - parcely č. W.-Q. XXXX/X, druh pozemku trvalý trávny porast o výmere 32530 m² a parcely č. W.-Q. XXXX/X, druh pozemku trvalý trávny porast o výmere 5858 m², ktoré sú zapísané na LV č. XXX vedenom Okresným úradom Prešov, Katastrálnym odborom pre k. ú. Z., obec Z., okres L.. Pozemky sú zastavané cestou 3. triedy, ktorá vedie od obce Z. do obce K.. Pozemok parcela č. W.-Q. XXXX/X sa nachádza mimo obce, začína pri jej okraji a vedie cez polia a les v smere do L.. Pozemok parcela č. W.-Q. XXXX/X sa nachádza v obci Z.. Ohraničenie pozemkov je zrejmé z grafických náčrtov, ktoré tvoria prílohu znaleckého posudku č. XX/XXXX vypracovaného súdnou znalkyňou N. Q. W. pre odbor stavebníctvo, odvetvie pozemné stavby a odhad nehnuteľností. Štátna cesta a oba pozemky sú vedené aj ako pozemky registra „S.“ pod číslom parcely W.-S. XXXX, druh pozemku zastavaná plocha a nádvorie o výmere 32517 m² a číslom parcely W.-S. XXXX, druh pozemku zastavaná plocha a nádvorie o výmere 9475 m². Cesty 3. triedy sú od roku 2004 v správe Prešovského samosprávneho kraja. Na pozemkoch je postavená líniová stavba, a to cesta 3. triedy. Preto znalkyňa hodnotila pozemky ako stavebné. Na parcely registra „S.“ parcelné číslo XXXX a parcelné číslo XXXX nie je založený list vlastníctva. Znalkyňa určila všeobecnú hodnotu pozemkov na sumu 251.000,- eur a výšku nájmu na sumu 14.980,- eur ročne za celú nimi vlastnenú nehnuteľnosť nachádzajúcu sa pod cestou spravovanou žalovaným. Každému z nich tak patrí jedna polovica určeného nájmu vo výške 22.470,- eur za tri roky spätne (7.490,- eur ročne x tri roky). Listom z 23. júla 2019 požiadali žalovaného o finančnú náhradu podľa § 3 ods. 3 písm. c) zákona č. 66/2009 Z. z. o niektorých opatreniach pri majetkovoprávnom usporiadaní pozemkov pod stavbami, ktoré prešli z vlastníctva štátu na obce a vyššie územné celky a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o niektorých opatreniach pri majetkovoprávnom usporiadaní pozemkov pod stavbami“). Za žalovaného im listom z 23. októbra 2019 odpovedala Správa a údržba ciest Prešovského

samosprávneho kraja listom tak, že výzve na úhradu za zákonné vecné bremeno za obdobie troch rokov nemôže vyhovieť a pokiaľ ide o majetkovoprávne vyporiadanie vlastníctva k pozemkom pod cestou, tak tu je možnosť riešenia až v období rokov 2020 až 2024, ak zastupiteľstvo žalovaného schváli metodiku majetkovo-právneho vysporiadania. Voči žalovanému sa domáhajú zaplata náhrady za obmedzenie vlastníckeho práva k nehnuteľnosti - vecného bremena zriadeného zákonom o niektorých opatreniach pri majetkovoprávnom usporiadaní pozemkov pod stavbami za obdobie od 26. februára 2017 do 26. februára 2020 vo výške 44.940,- eur s príslušenstvom, počas ktorého im žalovaný za užívanie pozemku neplatil, teda sa domáhajú opakovaného plnenia za obmedzenie vlastníckeho práva za obdobie troch rokov spätne od podania žaloby. Od času zákonom zriadeného vecného bremena až do vykonania pozemkových úprav trpia obmedzenie vlastníctva bez akejkoľvek náhrady. Žalobca v 2. rade (T.. R. X.) má viac ako 90 rokov. Žalobkyňa v 1. rade (T.. H. X.) je právnou nástupníčkou sesternice žalobcu v 2. rade, ktorá bola v rovnakom veku a vysporiadania sa nedožila. Uvedenú skutočnosť a prístup žalovaného berie žalobca v 2. rade veľmi ťažko. Chcel sa dožiť aspoň čiastočnej náhrady zo strany žalovaného. Obaja nadobudli nehnuteľnosti dedením. Žiadnym spôsobom nespochybňujú právo žalovaného užívať predmetný pozemok na základe práva vecného bremena zriadeného zákonom o niektorých opatreniach pri majetkovoprávnom usporiadaní pozemkov pod stavbami, a to až do vykonania pozemkových úprav v príslušnom katastrálnom území, len majú za to, že im za obmedzenie vlastníckeho práva patrí náhrada. Obmedzenie vlastníckeho práva k pozemku trvá od účinnosti zákona už viac ako desať rokov. Počas tejto doby nemôžu svoj pozemok žiadnym spôsobom užívať a ani brať z neho žiadne úžitky, ktoré by im ako vlastníkom prináležali (§ 123 Občianskeho zákonníka) a nie je možné ani približne určiť, dokedy bude uvedený stav trvať. Osobnou návštevou u starostu obce zistili, že obec nevlastní pozemok, ktorý by bol v primeranej výmere, bonite a rovnakého druhu ako bol pôvodný pozemok pred zastavaním a bolo by ho možné použiť ako náhradný pozemok v rámci územia obce.

2. Okresný súd Prešov (ďalej len „súd prvej inštancie“) napadnutým rozsudkom zamietol žalobu a rozhodol, že žalobca nemá na náhradu trov konania právo a žalovanému sa náhrada trov konania nepriznáva.

3. Právne súd prvej inštancie vec posúdil podľa čl. 20 ods. 1, ods. 3 zákona č. 460/1992 Zb. Ústava Slovenskej republiky, § 100, § 101, § 123, § 151n, § 151o, §151p zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník (ďalej len „Občiansky zákonník“), § 70 ods. 1 zákona č. 162/1995 Zb. o katastri nehnuteľností a o zápise vlastníckych a iných práv k nehnuteľnostiam (katastrálny zákon), § 3 ods. 3, § 4 ods. 1, ods. 2 zákona o niektorých opatreniach pri majetkovoprávnom usporiadaní pozemkov pod stavbami.

4. Súd prvej inštancie uznesením, č. k. 16C/15/2020-92 z 8. júla 2020, ktoré nadobudlo právoplatnosť 25. júla 2020, zastavil konanie vo veci pôvodnej žalobkyne v 1. rade T.. H. X. z dôvodu nezaplata súdneho poplatku.

5. Súd prvej inštancie svoje rozhodnutie skutkovo odôvodnil tým, že žalobcovia sú podielovými spoluvlastníkmi nehnuteľností, a to pozemkov - parcela číslo W.-Q. XXXX/X, druh pozemku trvalý trávny porast o výmere 32530 m² a parcela číslo W.-Q. XXXX/X, druh pozemku trvalý trávny porast o výmere 5858 m², ktoré sú zapísané na LV č. XXX, vedenom Okresným úradom Prešov, Katastrálnym odborom pre k. ú. Z., obec Z., okres L.. Podľa znaleckého posudku č. XX/XXXX vypracovaného znalkyňou N.. Q. W. všeobecná hodnota pozemkov vo vlastníctve žalobcov predstavuje zaokrúhlene sumu 251.000,- eur a ročný nájom za tieto pozemky predstavuje zaokrúhlene sumu 14.980,- eur. Právny zástupca žalobcov listom z 23. júla 2019 vyzval žalovaného na vyplatenie finančného plnenia vo výške 22.470,- eur pre každého z pôvodných žalobcov ako nárok na vyplatenie finančnej náhrady za zákonné vecné bremeno podľa zákona o niektorých opatreniach pri majetkovoprávnom usporiadaní pozemkov pod stavbami vo vzťahu k pozemkom žalobcov, a to za obdobie troch rokov spätne. Zároveň ako jednu z možností ponúkol žalovanému aj možnosť odkúpenia pozemkov žalovaným za cenu určenú znaleckým posudkom vo výške 251.000,- eur, teda v sume 125.500,- eur pre každého zo žalobcov za jeho spoluvlastnícky podiel. Žalovaný listom z 23. októbra 2019 odpovedal právnenému zástupcovi žalobcov, že vo vzťahu k vydaniu opakovanej náhrady za obdobie troch rokov spätne nemôže výzve žalobcov vyhovieť, nakoľko ju považuje za nedôvodnú. Záverom v tomto liste žalovaný konštatoval, že pokiaľ budú na najbližších zasadnutiach zastupiteľstva schválené finančné prostriedky na účely vysporiadania pozemkov pod cestami 2. a 3. triedy vo vlastníctve Prešovského samosprávneho kraja navrhne žalobcov zahrnúť do plánu majetkovo-právneho vyporiadania pozemkov pod cestami 2. a 3. triedy pre obdobie rokov 2020 až 2024 s prihliadnutím najmä na výmeru pozemkov, ktorú vlastní.

6. V konaní nebolo sporným, že žalovaný je v zmysle § 3 ods. 2 zákona č. 135/1961 Z. z. o pozemných komunikáciách (cestný zákon) vlastníkom ciest 2. a 3. triedy v územnom obvode L. W.. Cestná stavba - N. B. Š. - Z. - B.. T. prešla z vlastníctva Slovenskej republiky do vlastníctva žalovaného delimitačným protokolom o odovzdaní a prevzatí nehnuteľného majetku - cestný majetok medzi Slovenskou správou ciest a PSK z 9. marca 2007 príloha č. 1 por. XXX na základe dohody o prechode majetku a s ním súvisiacich práv a povinností z vlastníctva štátu v správe Slovenskej správy ciest na žalovaného uzatvorenej 29. decembra 2003 medzi Ministerstvom dopravy, pôšt a telekomunikácií Slovenskej republiky a žalovaným. Udialo sa tak na základe zákona č. 416/2001 Z. z. o prechode niektorých pôsobností z orgánov štátnej správy na obce a na vyššie územné celky v platnom znení. V súčasnosti je cesta N. prečíslovaná na cestu N.. Právny zástupca žalobcu na pojednávaní konanom 17. júna 2021 uviedol, že aktuálne na podanej žalobe trvá už len pôvodný žalobca v 2. rade, ktorý je spoluvlastníkom predmetnej nehnuteľnosti a na pozemku ktorého je postavená cesta 3. triedy a žiada náhradu za obmedzenie jeho vlastníckych práv za obdobie od 26. februára 2017 do 26 februára 2020. Poukazuje na znalecký posudok vypracovaný znalkyňou N.. W., z ktorého vyplýva, že náhrada pri tejto výmere by mala byť vo výške 7.490,- eur za rok, čo činí spolu za tri roky sumu 22.470,- eur. Od zriadenia zákonného vecného bremena nedošlo k predaju ani k náhrade za toto obmedzenie, pričom odkázal na dôvody uvedené v žalobe, ako aj na závery kolégia Krajského súdu v Prešove, z ktorého vyplýva, že spravodlivému usporiadaniu by svedčilo priznanie opakovanej náhrady. Námietku premlčania považuje za v rozpore s dobrými mravmi, nakoľko žalovaný dlhodobo nevyvíja žiadnu snahu o vysporiadanie predmetných pozemkov, resp. práv k týmto pozemkom. Navrhuje žalobe v celom rozsahu vyhovieť, uplatňuje si náhradu trov konania a nemá návrhy na doplnenie dokazovania. Poverený zástupca žalovaného na pojednávaní uviedol, že je nesporné, že pozemok je zastavaný cestou vo verejnom záujme. Rovnako je nesporným, že na danú vec je aplikovateľný zákon o niektorých opatreniach pri majetkovoprávnom usporiadaní pozemkov pod stavbami. Za určitých okolností by nejaká náhrada patriť mala, avšak zastáva názor, že v danom prípade ako aj v obdobných veciach ide o jednorazovú náhradu a poukazuje na to, že judikatúra je v tomto smere pomerne ustálená. Predkladá súdu krátkou cestou uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, sp. zn. 8Cdo/17/2019 z 30. novembra 2020, ktoré svedčí týmto argumentom, keďže ide o ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu. Poukazuje, že aj keby nejaký nárok bol, tak tento by bol žalovateľný len do 1. júla 2012 s tým, že námietka premlčania ako bola vznesená, je dôvodná. Ak by aj nejaký nárok bol, nie je možné použiť žalobcom predložený znalecký posudok, pričom opätovne zotrváva na námietke premlčania. Krátkou cestou predkladá súdu aj fotodokumentáciu vysvetľujúcu rozsah zastavania predmetného pozemku. Súd musí vychádzať zo zásady právo patrí bdelym, a teda ak žalobca si chcel uplatniť svoje práva mal tak učiniť v premlčacej dobe. Poukazuje na uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. ÚS III US 1/2020, z ktorého vyplýva, že takto vznesená námietka premlčania nie je v rozpore s dobrými mravmi, a teda to považuje za ústavné akceptovateľné zdôvodnenie. V ďalšom odkazuje na dôvody, ktoré boli uvedené v písomných podaniach a navrhuje žalobu zamietnuť. Nemá návrhy na doplnenie dokazovania.

7. Súd prvej inštancie svoje rozhodnutie právne odôvodnil tým, že s ohľadom na gramatický výklad ustanovenia § 4 ods. 1 zákona o niektorých opatreniach pri majetkovoprávnom usporiadaní pozemkov pod stavbami je nutné prisvedčiť názoru, že musia byť v rovnakom čase (deň účinnosti zákona) kumulatívne splnené dve podmienky, t. j. už uvedená účinnosť zákona a neexistencia iného zmluvne dohodnutého práva. V prejednávanej veci účinnosť zákona nastala 1. júla 2009, čo je okolnosť, ktorú žiadna zo strán sporu nemohla ovplyvniť, pričom v čase účinnosti zákona neexistoval medzi žalobcom a žalovaným zmluvný vzťah. Súdu je z jeho činnosti známa rozhodovacia činnosť súdnych autorít, ako aj záver kolégia Krajského súdu v Prešove z 15. mája 2018, avšak na tomto mieste je nutné akcentovať, že ostatným rozhodnutím dovolacieho súdu, sp. zn. 8 Cdo 17/2019 z 30. novembra 2020 bol ustálený právny záver, že v prípade zriadenia vecného bremena podľa § 4 ods. 1 zákona o niektorých opatreniach pri majetkovoprávnom usporiadaní pozemkov pod stavbami je primeraná náhrada namieste. Všeobecné súdy vo svojej doterajšej rozhodovacej činnosti plne rešpektujú, že vlastníkom pod stavbami patriacimi obci alebo vyššiemu územnému celku patrí primeraná náhrada podľa všeobecných zásad upravujúcich inštitút vecného bremena determinovaná proporčnosťou a vyvažovaním hodnoty vlastníckeho práva a hodnoty verejného záujmu (rozsudok Krajského súdu v Trnave sp. zn. 10Co/134/2012, uznesenie Krajského súdu v Prešove sp. zn. 19Co/198/2014, uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4MCdo 2/2014). Ak judikatúra najvyššieho súdu akceptovaná ústavným súdom dospela k záveru, že právo na náhradu za obmedzenie vlastníckeho práva podľa § 23 ods. 5 zákona č. 182/1993 Z. z. o vlastníctve bytov a nebytových priestorov vzniklo

ex lege jednorazovo tomu, kto bol vlastníkom zaťaženého pozemku ku dňu účinnosti tohto zákona, nemôže byť tomu inak ani pri zriadení vecného bremena podľa § 4 ods. 1 zákona o niektorých opatreniach pri majetkovoprávnom usporiadaní pozemkov pod stavbami. Ak tieto legálne (zákonné) vecné bremená majú všetky jednotiace znaky, t. j. ide o obmedzenia vlastníckeho práva založené verejnoprávnymi normami kogentného charakteru s významným prvkom súkromnoprávnym, okruh oprávnených subjektov je vymedzený druhovo a nezapisujú sa do katastra nehnuteľností, vyjadrené v zhodnej právnej úprave, nemôže byť tomu inak ani v súvislosti s finančnou náhradou za obmedzenie vlastníckeho práva. Pre opačný právny názor niet žiadnych presvedčivých argumentov. Predmetné bremeno vzniká „in rem“, vzťahuje sa na každého vlastníka zaťaženého pozemku bez ohľadu na spôsob zmeny vlastníctva. Nemožno teda jeho vznik posudzovať samostatne v prípade každého nového vlastníka zaťaženého pozemku. Finančná náhrada za vznik vecného bremena je nepochybne jednorazová; nemá teda charakter opakovaného plnenia. Je nutné uviesť, že aj v rozhodnutí ústavného súdu sp. zn. IV. ÚS 227/2012 je rovnako riešená otázka, či náhrada za nútené obmedzenie vlastníckeho práva má mať alebo má charakter opakujúceho sa plnenia alebo ide o jednorazovú náhradu. Ústavný súd dospel k záveru, že finančná náhrada za vznik zákonného vecného bremena je jednorazovou náhradou. Nárok podľa § 4 ods. 1 zákona o niektorých opatreniach pri majetkovoprávnom usporiadaní pozemkov pod stavbami predstavuje nárok vlastníka pozemku, ktorý môže tento nárok úspešne uplatniť v súdnom konaní iba v zákonom stanovenej premlčacej dobe, ktorá začína plynúť odo dňa účinnosti tohto zákona. Vecné bremená zriaďované zákonom majú charakter, ktorý je riadený špeciálnou úpravou. Ak osobitná úprava neobsahuje riešenie týkajúce sa náhrady za obmedzenie vlastníckeho práva, takéto právo vecného bremena možno obmedziť len za náhradu. Finančná náhrada, ako už bolo uvedené vyššie, je jednorazová a nemá charakter opakujúceho sa plnenia. Zákonom zriadené vecné bremeno je vlastníkom povinný rešpektovať v nevyhnutnej miere a rozsahu a za obmedzenie svojho vlastníckeho práva má právo žiadať náhradu. V prípade vecných bremien zriaďovaných zo zákona ide vo svojej podstate o určitý druh verejnoprávneho obmedzenia vlastníka nehnuteľnosti. Takto zriadené vecné bremeno má špecifický režim upravený verejnoprávnymi predpismi, na základe ktorých boli zriadené a zároveň však má aj súkromnoprávny substrát v zmysle Občianskeho zákonníka. Právny poriadok Slovenskej republiky definuje vecné bremeno ako právo niekoho iného než vlastníka veci, ktorého obmedzuje tak, že je povinný niečo trpieť, niečo sa zdržať, alebo niečo konať. Vecné bremená zriaďované zákonom takýto charakter majú, aj keď ich režim nie je celkom totožný s režimom zmluvných vecných bremien, pretože sa riadia špeciálnou právnou úpravou upravujúcej činnosti, k realizácii ktorých vznikli. Ak špeciálna úprava o zriadení vecného bremena zo zákona neobsahuje riešenie týkajúce sa náhrady za obmedzenie vlastníckeho práva, táto situácia je riešiteľná aj využitím článku 11 ods. 4 Listiny základných práv a slobôd, z ktorého vyplýva, že obmedziť vlastnícke právo je možné len za náhradu. Preto aj keď zákon o niektorých opatreniach pri majetkovoprávnom usporiadaní pozemkov pod stavbami neuvádza, že vecné bremená vzniknuté podľa § 4 vznikajú za náhradu, je potrebné v tejto súvislosti vychádzať aj z článku 11 ods. 4 Listiny základných práv a slobôd v kontexte s vysloveným právnym záverom v obdobnej úprave Občianskeho zákonníka, konkrétne v ustanovení § 135c ods. 3, ktoré upravuje zriadenie vecného bremena za náhradu. Finančná náhrada za zriadenie vecného bremena je nepochybne majetkovým právom vyplývajúcim z vecného bremena, ktoré sa vzťahuje na každého vlastníka zaťaženého pozemku bez ohľadu na spôsob zmeny vlastníctva, a teda jeho vznik nemožno posudzovať samostatne u každého nového vlastníka zaťaženého pozemku. Finančná náhrada za vznik vecného bremena je nepochybne jednorazová a nemá charakter opakujúceho sa plnenia, čo vyplýva aj zo spôsobu jej výpočtu upraveného vo vyhláške č. 492/2004 Z. z., v zmysle ktorej sa výpočet všeobecnej hodnoty vecného bremena vykoná tak, že práva spojené s nehnuteľnosťou sa odhadnú zistením výhody, ktorú tieto práva prinášajú oprávnenému v období jedného roka a hodnota tejto výhody sa násobí pri právach časovo neobmedzených dvadsiatimi a pri právach časovo obmedzenými počtom rokov, počas ktorých má právo ešte trvať najviac však dvadsiatimi. Nárok na zaplatenie finančnej náhrady za vznik vecného bremena má iba ten, kto bol vlastníkom zaťaženého pozemku v čase vzniku vecného bremena, teda v čase účinnosti zákona o niektorých opatreniach pri majetkovoprávnom usporiadaní pozemkov pod stavbami, t. j. k 1. júlu 2009, teda v danom prípade žalobca. Pri ustálenosti právneho názoru o jednorazovosti finančnej náhrady za vznik vecného bremena sa vzhľadom na námietku žalovaného súd prvej inštancie musel zaoberať aj námietkou premlčania. Začiatok plynutia objektívnej doby bol samotným zákonodarcom vymedzený objektívne, t. j. začala plynúť prvým dňom možného výkonu práva, v danom prípade dňom účinnosti zákona o niektorých opatreniach pri majetkovoprávnom usporiadaní pozemkov pod stavbami, t. j. 1. júla 2009. Ak teda premlčacia doba začala plynúť 2. júla 2009, uplynula 2. júla 2012. Žaloba v predmetnej veci bola na súd doručená 26. februára 2020, teda po márnom uplynutí

premlčacej doby, pričom žalovaný sa premlčania domáhal. K zhodnému záveru dospel aj Ústavný súd Slovenskej republiky v náleze pod sp. zn. I. ÚS 474/2013.

8. Napriek tomu, že súd prvej inštancie vnímal nárok žalobcu ako nie špekulatívny a rozumel aktuálnej nemožnosti žalobcu plne realizovať jeho vlastnícke právo, s ohľadom na rozhodnutia vyšších súdnych autorít, vývoj právnych názorov, všetko v kontexte budúceho usporiadania vzťahov k pozemkom vo vlastníctve iných osôb, mal za to, že žalobe nie je možné vyhovieť, a preto túto žalobu zamietol.

9. O trovách konania rozhodol súd prvej inštancie podľa § 255 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z.z. Civilný sporový poriadok (ďalej aj „CSP“) v spojení s ustanovením § 262 ods. 1, ods. 2 CSP a priznal úspešným žalovaným proti neúspešným žalobcom nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %, o výške ktorej rozhodne po právoplatnosti tohto rozsudku samostatným uznesením (citované podľa odôvodnenia napadnutého rozsudku).

10. Proti rozsudku podal včas odvolanie žalobca, a to z dôvodu uvedeného v ust. § 365 ods. 1 písm. h) CSP, teda, že rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci. Tvrdil, že spolu s pôvodnou žalobkyňou majú záujem na tom, aby žalovaný vyriešil rozpory vyplývajúce z rôzneho vlastníctva cesty a pozemkov pod cestami v prvom rade mimosúdne. Žalovaný síce deklaruje, že má záujem zabezpečiť peňažné prostriedky na odkúpenie pozemkov, ale v praxi to nerealizoval ani pred, ani po začatí tohto konania. Svoje pozemky nemôže užívať a rád by sa dožil ich vysporiadania. Mal za to, že žalovanému riadne preukázal, aká je výška jeho nároku a aká je všeobecná cena nehnuteľností pod cestným telesom, v dôsledku čoho trvá na tom, že záver o neexistencii práva vlastníkov pozemku na náhradu za nútené obmedzovanie vlastníckeho práva na dobu vopred neurčiteľnú nie je v súlade s ustanoveniami Občianskeho zákonníka, Listinou základných práv a slobôd a ani s Ústavou Slovenskej republiky. Opätovne považoval za potrebné podotknúť, že zákon o niektorých opatreniach pri majetkovoprávnom usporiadaní pozemkov pod stavbami predpokladá pozemkové úpravy a v rámci nich definitívne vyriešenie obmedzení vlastníkov zastavaných pozemkov verejnoprospešnými stavbami. Zákon do času pozemkovej úpravy v prípade, že ku dňu účinnosti zákona niet iného práva, zriaďuje vecné bremenom, vo vzťahu ku ktorému sa náhrada priznáva podľa všeobecných právnych predpisov. Jednorazová náhrada vychádza z doby po neobmedzený čas. Takisto trval na tom, že spravodlivému usporiadaniu veci vo vzťahu k nemu i ďalšej podielovej spoluvlastníčke (ktorej matka sa vysporiadania nedožila), zodpovedá opakujúca sa náhrada za skutočnú dobu trvania obmedzenia. V tejto konkrétnej veci, k tomuto konkrétnemu nároku a vo vzťahu k stranám tohto sporu je podľa neho potrebné pristupovať individuálne. Formalistický prístup súdu pri opakovane sa meniacom právnom názore pri iných súdnych rozhodnutiach na charakter nároku, nie je podľa jeho názoru v súlade s dobrými mravmi. Okrem toho mal za to, že nemožno vo všetkých veciach postupovať rovnako. Už teraz je jasné, že náhradné pozemky obec nemá, čo deklaroval jej starosta. Žalovaný nerobí dvanásť rokov skoro nič preto, aby sa s vlastníkmi dohodol, len slovne deklaruje, že zháňa peňažné prostriedky na kúpu pozemkov pod cestou. Aj preto podľa jeho názoru prihliadnutie súdu prvej inštancie na námietku premlčania vznesenú žalovaným odporuje dobrým mravom. Predpokladá, že definitívne vyriešenie obmedzenia žalobcov na základe pozemkových úprav je nerealizovateľné. Na to, aby žalovaného primäl k odkúpeniu pozemkov nemá právne možnosti. V roku 2009 nemal také možnosti ako dnes, aby v katastri presne zistil, kade vedie cesta žalovaného a v akom rozsahu môže žalovať náhradu. Aj keď žalovaný vedel, kadiaľ vedie cesta, nerokoval s podielovými spoluvlastníkmi, neozval sa im a neponúkol riešenie, ale počkal kým bude môcť uplatniť námietku premlčania. Poukázal tiež na skutočnosť, že právny názor Najvyššieho súdu Slovenskej republiky deklarovaný a rešpektovaný v napadnutom rozsudku sa týkal iných okolností a neznamena to, že by sa nemohol zmeniť v prípade iného skutkového stavu veci. Na základe uvedených skutočností žalobca navrhol, aby odvolací súd zrušil napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie a vec vrátil súdu prvej inštancie na opätovné prejednanie a rozhodnutie, alebo aby napadnutý rozsudok zmenil tak, že žalobe vyhovie v celom rozsahu. Zároveň si uplatnil náhradu trov prvoinštančného a odvolacieho konania.

11. K odvolaniu žalobcu sa písomne vyjadril žalovaný, ktorý uviedol, že v odvolaní nie sú uvedené také právne skutočnosti, ku ktorým sa už nevyjadroval, preto v plnom rozsahu zotrváva na svojich tvrdeniach a vyjadreniach, ktoré predniesol pred súdom prvej inštancie. Na základe uvedených skutočností žalovaný navrhol, aby odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil ako vecne a právne správny.

12. Žalobca sa k vyjadreniu žalovaného v súdom určenej lehote písomne nevyjadril.

13. Krajský súd v Prešove (ďalej len „odvolací súd“) príslušný na rozhodnutie o odvolaní podľa ust. § 34 CSP, v zmysle zásad ust. § 470 ods. 1 a 2 CSP, vzhľadom na včas podané odvolanie preskúmal napadnutý rozsudok, ako aj konanie mu predchádzajúce v zmysle zásad vyplývajúcich z ust. § 379 a nasledujúce CSP bez nariadenia pojednávania (§ 385 CSP a contrario) s tým, že miesto a čas vyhlásenia rozhodnutia oznámil na úradnej tabuli Krajského súdu v Prešove a na jeho webovej stránke najmenej 5 dní vopred a dospel k záveru, že odvolanie žalobcu nie je dôvodné.

14. Na potvrdenie správnosti prvoinštančného rozhodnutia k odvolacím námietkam žalobcu odvolací súd uvádza nasledovné.

15. V odvolacom konaní z dispozičnej zásady vyplýva, že odvolací súd vec prejedná v medziach, v ktorých sa odvolateľ domáha prieskumu. Určením rozsahu napadnutia rozhodnutia súdu prvej inštancie odvolateľ nielen vymedzuje to, ohľadne akých výrokov u rozhodnutia súdu prvej inštancie nastal suspenzívny účinok odvolania, ale súčasne stanoví medze, v ktorých je odvolací súd oprávnený a povinný rozhodnutie súdu prvej inštancie preskúmať.

16. Odvolací súd v odvolacom konaní posúdil relevantnosť konkrétnych odvolacích dôvodov v kontexte s namietaným nesprávnym zistením skutkového stavu a nesprávnym právnym zistením, teda, či súd prvej inštancie na zistený skutkový stav správne, v úplnosti, aplikoval príslušné právne predpisy, či riadne svoje rozhodnutie odôvodnil, to všetko s prihliadnutím na to, že v odôvodnení rozhodnutia nemusí byť daná odpoveď na každú námietku alebo argument v opravnom prostriedku, ale iba na tie, ktoré majú rozhodujúci význam pre rozhodnutie o odvolaní (Ústavný súd Slovenskej republiky II. ÚS 78/05).

17. Ohľadne existencie, resp. neexistencie vecného bremena, resp. patriacej jednorazovej alebo opakovanej náhrady a k samotným odvolacím námietkam odvolací súd uvádza nasledovné.

18. Odvolací súd sa v prvom rade stotožňuje s právnou argumentáciou uvedenou v rozhodnutí tunajšieho Krajského súdu v Prešove pod č. k. 6Co/32/2019-417 z 21. mája 2019. Odvolací súd sa vie plne stotožniť s nižšie uvedeným právnym záverom, ktorý preberá za seba vlastný, a to, že na obdobie, za ktoré žalobkyňa uplatňuje náhradu žiadne zmluvné právo zo zmluvy nedopadá a preto tento priestor neistoty vyplíňa zákonné vecné bremeno. Ak nemá vlastník stavby dohodnuté iné právo, vzniká právo zodpovedajúce vecnému bremenu. Môže sa javiť, že uvedený právny názor odporuje textu zákona, ktorý akoby zakladal zákonnú domnienku viažucu sa výlučne na časový okamih prvej minúty nadobudnutia účinnosti zákona, cit.: „Ak nemá vlastník stavby ku dňu účinnosti tohto zákona k pozemku pod stavbou zmluvne dohodnuté iné právo...“. Tu odvolací súd zastáva názor, že zákonné vecné bremeno predstavuje určitú náhradu pre prípad neexistencie dohody, aby tak nastal stal právnej istoty, a to počas celej doby až po samotné konečné riešenie. Teda nie len pre časový okamih prvej minúty účinnosti zákona. Použitím všetkých výkladových metód a nielen textuálneho, teda gramatického výkladu je v danom prípade neudržateľné lipnutie na texte zákona a v prejednávanej veci by vyznelo absurdne. Teleologický výklad (zmysle a cieľ zákona „ratio legis“) podporuje názor, podľa ktorého sa má ust. § 4 ods. 1 zákona č. 66/2009 Z. z. vykladať tak, že ak niet zmluvného práva užívať dotknutý pozemok, zo zákona vzniká právo obci užívať pozemok podľa práva z vecného bremena. Zmyslom zákona bolo jednoznačne iba pokryť obdobie právnej neistoty, kým sa vzťahy definitívne nevyriešia buď konkrétnou adekvátnou náhradou alebo pozemkovými úpravami. Tento názor podporuje aj logický výklad. Bolo by predsa nelogické, ak by čo i len jeden deň existencie nejakého zmluvného vzťahu v čase po nadobudnutí účinnosti zákona č. 66/2009 Z. z. zablokoval dôležitý cieľ zákona, ktorým bolo nahradiť bezprávie stavom právnej istoty až do vykonania definitívnych úprav, ktoré môže trvať celé roky. Logiku tiež má názor, že niet dôvodu zakladať vecné bremeno ex lege, ak existuje zmluva. A contrario tam, kde zmluvy niet, tam vzniká riziko neistoty, a ako riešenie zákonodarca do budúcnosti upravil vznik vecného bremena. Navyše aj samotný gramatický výklad tomuto názoru vytvorenému na podklade teleologického výkladu neodporuje. Slová zákona ku dňu účinnosti len indikujú favorizovanie zmluvného vzťahu existujúceho v deň (resp. ku dňu) účinnosti zákona.

19. Odvolací súd si uvedomuje špecifickosť predmetnej veci aj z pohľadu otázky či sa jedná o jednorazovú alebo opakujúcu náhradu, keďže zákon o otázke náhrady za vecné bremeno mlčí. V tejto otázke odvolací súd poukazuje na rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky, č. k. IV. ÚS 539/2020-21 z 28. októbra 2020, v ktorom okrem iného uviedol: „Okrem iného sa poukazuje

aj na judikatúru najvyššieho súdu, v zmysle ktorej finančná náhrada za vznik vecného bremena je jednorazová; nemá charakter opakovaného plnenia. Je nelogické, aby pri každej zmene vlastníka mal nový majiteľ zaťaženého pozemku nový nárok na finančnú náhradu za už vzniknuté vecné bremeno. K obmedzeniu vlastníka takého pozemku došlo jednorazovo a sledovalo cieľ predísť možnosti, že vzťah vlastníka pozemku a vlastníka stavby zostane neupravený (v tom zmysle, že vlastník stavby nebude mať titul na užívanie pozemku). Najvyšší súd danú problematiku uzavrel, že bez ohľadu na to, či vlastník pozemku, ktorému vzniklo právo na jednorazovú náhradu za vecné bremeno vzniknuté ex lege, túto náhradu uplatnil alebo neuplatnil, resp. či mu náhrada bola alebo nebola vyplatená, súčasnému vlastníkovi tohto pozemku (bez ohľadu na to, kto ním je) nepatrí právo na nejakú ďalšiu náhradu za pretrvávajúce obmedzenie jeho vlastníckeho práva. Podstatu predmetného názoru považoval za ústavne udržateľný aj ústavný súd v rozhodnutí sp. zn. IV.ÚS 227/2012. Právo na náhradu za vecné bremeno sa premlčuje vo všeobecnej trojročnej dobe a tento nárok je len jeden a má ho ten vlastník zaťaženého pozemku, ktorý nehnuteľnosť vlastnil v čase vzniku vecného bremena, teda ku dňu účinnosti zákona č. 66/2009 Z. z., t. j. k 1. júlu 2009. Vyslovený právny názor je plne prijateľný a použiteľný aj na priznávanie primeranej náhrady za zriadenie vecného bremena podľa zákona č. 66/2009 Z. z. Ak judikatúra najvyššieho súdu akceptovaná ústavným súdom dospela k záveru, že právo na náhradu za obmedzenie vlastníckeho práva podľa § 23 ods. 5 zákona č. 182/1993 Z. z. vzniklo ex lege jednorazovo tomu, kto bol vlastníkom zaťaženého pozemku ku dňu účinnosti tohto zákona, nemôže byť tomu inak ani pri zriadení vecného bremena v zmysle ust. § 4 ods. 1 zákona č. 66/2009 Z. z. Možno teda konštatovať, že ústavný súd uzavrel, že finančná náhrada za vznik vecného bremena je nepochybne jednorazová a z ústavnoprávneho hľadiska niet žiadneho dôvodu, aby sa spochybňovali závery napadnutého uznesenia najvyššieho súdu z pohľadu námietky sťažovateľa o nesprávnej a arbitrárnej aplikácii použitej právnej úpravy zasahujúcej do jeho majetkových práv, pričom z tohto dôvodu ústavný súd ústavnú sťažnosť voči namietanému porušeniu základných práv zaručených čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. Ústavy napadnutým uznesením najvyššieho súdu odmietol.

20. Vzhľadom na vyššie citované rozhodnutie či už tunajšieho krajského súdu, č. k. 6Co/32/2019-417 z 21. mája 2019, ako aj rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, sp. zn. 3Cdo/49/2014 zo 14. apríla 2016, sp. zn. 7Cdo/26/2014 z 24. marca 2015 alebo rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 227/2012, sp. zn. I. ÚS 474/2013, sp. zn. I. ÚS 1/2012, sp. zn. IV. ÚS/539/2020 sa odvolací súd jednoznačne prikláňa k právnomu záveru, že ust. § 4 ods. 1 zákona o niektorých opatreniach pri majetkovoprávnom usporiadaní pozemkov pod stavbami je potrebné teleologicky vykladať tak, že ak niet zmluvného práva, z ktorého by vyplývalo oprávnenie užívať dohodnutý pozemok, vzniká zo zákona vyššiemu územnému celku právo užívať pozemok, a to na základe zákonného práva z vecného bremena. Vzniká teda samotné vecné bremeno ex lege dňom zániku existencie zmluvného práva bez ohľadu na to, či k nemu došlo pred, alebo až následne po účinnosti tohto zákona.

21. Čo s týka primeranosti náhrady v podobe jednorazovosti alebo v pravidelných platbách počas trvania núteného obmedzenia, v tomto odvolací súd plne poukazuje na posledné vyššie citované rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV.ÚS 539/2020 a je toho názoru, že obmedzenie vlastníckeho práva podľa ustanovenia § 4 ods. 1 zákona o niektorých opatreniach pri majetkovoprávnom usporiadaní pozemkov pod stavbami patrí k tzv. legálnym vecným bremenám, ktoré „zákonne“ smerujú k obmedzeniam vlastníckeho práva. Tento záver možno prijať vzhľadom na ich verejnoprávny charakter a povahu. Náhrada za vzniknuté vecné bremeno sa síce odvádza od čl. 11 ods. 4 Listiny základných práv a slobôd, zo všeobecne uznávaných princípov a základného práva vlastníť a užívať majetok, avšak právo na náhradu za obmedzenie vlastníckeho práva podľa § 4 ods. 1 zákona o niektorých opatreniach pri majetkovoprávnom usporiadaní pozemkov pod stavbami vzniklo „ex lege“ jednorazovo tomu, kto bol vlastníkom zaťaženého pozemku ku dňu účinnosti zákona alebo ku dňu zániku existencie zmluvného práva. Bolo by krajine v rozpore s ekvitou, aby po každej zmene vlastníka zaťaženého pozemku mal nový majiteľ ďalší obsahovo totožný nárok na finančnú náhradu za vecné bremeno vzniknuté voči pôvodnému vlastníkovi.

22. Vzhľadom na vyššie uvedené odvolací súd právne uzatvára, že iba vlastníkovi zaťaženého pozemku, ktorý nehnuteľnosť vlastnil v čase vzniku vecného bremena, teda ku dňu účinnosti zákona o niektorých opatreniach pri majetkovoprávnom usporiadaní pozemkov pod stavbami alebo ku dňu zániku existencie zmluvného práva, patrí primeraná náhrada podľa všeobecných zásad upravujúcich

inštitút vecného bremena, determinovaná proporcionalitou a vyvažovaním hodnoty vlastníckeho práva a hodnoty verejného záujmu.

23. Vzhľadom na skutočnosť, že žalobca spĺňa základnú procesnú podmienku vyžadovanú Civilným sporovým poriadkom, a to aktívnu vecnú legitímáciu (ako základnú procesnú podmienku) z dôvodu, že žalobca bol v rozhodnom čase spoluvlastníkom predmetných nehnuteľností, súd prvej inštancie postupoval správne, ak sa zaoberal aj námietkou premlčania vznesenou žalovaným.

24. Odvolací súd v zhode so súdom prvej inštancie k námietke premlčania vznesenej žalovaným zdôrazňuje, že ak zákon o niektorých opatreniach pri majetkovoprávnom usporiadaní pozemkov pod stavbami nadobudol účinnosť 1. júla 2009 a objektívna premlčacia doba začala plynúť 2. júla 2009 a uplynula 2. júla 2012, žalobcovia podali žalobu (26. februára 2020) po viac ako siedmich rokoch od uplynutia premlčacej doby.

25. Z uvedených dôvodov, keďže súd prvej inštancie správne dospel k vyššie uvedeným záverom, odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny podľa ust. § 387 ods. 1 CSP potvrdil.

26. O trovách odvolacieho konania odvolací súd rozhodol podľa ustanovenia § 396 ods. 1 CSP v spojení s ustanovením § 255 ods. 1 a ustanovením § 262 ods. 2 CSP tak, že stranám sporu nebol priznaný nárok na náhradu trov odvolacieho konania. V odvolacom konaní bol úspešný žalovaný, ktorému však zo spisu žiadne preukázateľné trovy odvolacieho konania nevyplývajú a ani si ich neuplatnil. V odvolacom konaní neúspešnému žalobcovi nemohla byť priznaná náhrada trov odvolacieho konania. Odvolací súd preto vyslovil, že stranám sporu nárok na náhradu trov odvolacieho konania nepriznáva. Správnosť takéhoto rozhodnutia vyplýva aj z rozhodnutia Najvyššieho súdu SR sp. zn. 6Cdo/544/2015.

27. Toto rozhodnutie prijal senát Krajského súdu v Prešove v pomere hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolateľ musí byť s výnimkou prípadov podľa § 429 odsek 2 CSP v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 odsek 1 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).